

Vraag nr. 156
van 24 juli 2001
van de heer JAN LOONES

Schoolrekening – Wanbetalingen

Naar verluidt weigerde een Franstalige school uit Brussel het rapport af te leveren van een leerling (13 jaar !) uit het secundair onderwijs tot zijn vader de schoolrekening betaalde (Het Nieuwsblad van 11 juli 2001).

Dit zijn werkelijk schrijnende toestanden, vooral voor het betrokken kind, dat op deze wijze tegenover de hele school, en vooral tegenover zijn klasgenootjes, gestigmatiseerd wordt.

Totnogtoe heeft men naar verluidt geen weet van een Vlaamse school die het kind van een wanbetaler zijn rapport of diploma weigerde af te leveren.

Anderzijds zouden sommige scholen dan weer wel overwegen het kind van een wanbetaler niet in te schrijven voor het volgende schooljaar.

1. Kan de minister met zekerheid bevestigen dat dergelijke toestanden zich niet voordoen in Vlaamstalige scholen ?

Hoe werd dit nagegaan ?

2. Wordt het niet opnieuw inschrijven van het kind van een wanbetaler getolereerd ?
3. Is er in het schoolreglement sprake van maatregelen, zonder het democratisch recht van onderwijs te schaden, in het geval van wanbetalingen ?

4. Welke oplossingen ziet de minister voor het almaar toenemende probleem van wanbetalingen ?

Werd daarover reeds onderhandeld met de scholen ?

5. Welke vooruitzichten zijn er, desnoods op termijn, om minstens het basis- en secundair onderwijs werkelijk kosteloos te maken ?

Antwoord

Wanbetalingen in de school is een moeilijk te detecteren problematiek.

Buiten de enkele gevallen die de pers halen, hebben wij geen volledige informatie over de totale

omvang van deze problematiek. Onderzoek waaruit zou blijken dat er veel rekeningen op school onbetaald zouden blijven, is op het departement niet bekend. Evenmin beschikken wij over gegevens aangaande de geïmproviseerde acties die scholen hetzij in een preventieve, hetzij in een repressieve sfeer m.b.t. deze problematiek zouden ondernemen. Gezien de grote autonomie waarover de scholen beschikken aangaande de inhoud van hun schoolreglement – de minimumbepalingen die door de onderwijswetgeving worden opgelegd bepalen niets m.b.t. wanbetalingen – kan ik ook niet oordelen in welke mate hierin opgenomen maatregelen daaraan tegemoetkomen.

De onderwijswetgeving is evenwel ondubbelzinnig m.b.t. de toelatingsvoorwaarden : het niet betalen van een rekening kan geen grond zijn om de inschrijving van een kind te weigeren. Dit geldt ook voor het vrij gesubsidieerd onderwijs, dat immers geen leerlingen kan weigeren op grond van argumenten die onbetamelijk zijn en waardoor de menselijke waardigheid in het gedrang komt.

In dit verband wens ik bovendien te stellen dat er een duidelijk onderscheid dient te worden gemaakt tussen enerzijds de pedagogische relatie tussen de school en de leerlingen of ouders, en anderzijds de financiële relatie tussen hen. Het is dan ook onaanvaardbaar dat een probleem binnen de financiële relatie wordt gesactioneerd binnen de pedagogische relatie (weigering van de inschrijving of weigering van de aflevering van een rapport).

Ik ben mij er terdege van bewust dat er met betrekking tot de kostprijs van het leerplichtonderwijs nog heel wat werk aan de winkel is.

Dat blijkt uit de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek "Studiekosten in het secundair onderwijs" dat ik in dit verband heb laten uitvoeren door het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA). Een eerste treffende vaststelling van dit onderzoek is dat de studiekosten in het secundair onderwijs weinig tot niet inkomenselastisch zijn : gezinnen met een hoger inkomen geven niet per definitie meer uit aan onderwijs dan gezinnen met een lager inkomen. Het onderzoek toont bovendien aan dat de meeste ouders van leerlingen uit het secundair onderwijs zelf vinden dat de studiekosten te hoog zijn, terwijl ouders van kinderen in het basisonderwijs met de studiekosten minder moeite lijken te hebben. Verder wijst het onderzoek uit dat de economische zwakkere groepen het niet altijd makkelijk hebben om de studiekosten van hun kinderen te dragen.

Volledig kosteloos maken van het secundair onderwijs is evenwel niet haalbaar, aangezien volgens het onderzoek daaraan een kostenplaatje is verbonden van ongeveer 15 miljard frank. De werkelijkheid gebiedt ons dus keuzes te maken en prioriteiten te stellen.

De Raad van State heeft trouwens in haar "standstill"-arrest aangegeven dat de studiekosten in het secundair onderwijs niet mogen toenemen. De scholen moeten zich houden aan deze standstill-verplichting, maar de kosten die worden doorgerekend aan de ouders verschillen sterk van school tot school. In de toekomst is het wellicht wenselijk voor alle scholen vast te stellen wat ze mogen doorrekenen aan de ouders en waarin ze zelf moeten voorzien.

Inzake de uitgavenposten neemt het vervoer van en naar de school een aanzienlijk deel uit het gezinsbudget voor zijn rekening. Omdat het probleem van deze – vaak dure – vervoerskosten de aandacht van de overheid verdient, zullen de kosten van het openbaar vervoer van het thuis-schoolverkeer zeker opgenomen worden in het overleg met collega Steve Stevaert.

Verder zullen de resultaten van het onderzoek hun nut bewijzen bij de opvolging van een aantal maatregelen die opgenomen werden in onderwijsdecreet XIII ter bestrijding van deze problematiek.

Hierin wordt de oprichting van een onafhankelijke en niveauoverschrijdende "Commissie Zorgvuldig Bestuur" aangekondigd, die in de plaats komt van de "Commissie Laakbare Praktijken". De Commissie Zorgvuldig Bestuur is onder andere bevoegd voor de behandeling van klachten in verband met de grondwettelijke en internationaal-rechtelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs. Deze maatregel is in werking getreden bij het begin van dit schooljaar (1 september 2001). Het decreet vermeldt eveneens dat de inrichtende machten na overleg met hun participatieraad of schoolraad een lijst ter beschikking moeten stellen aan de ouders van alle verwachte (studie)kosten voor het hele schooljaar. Deze maatregel zal in werking treden vanaf 1 september 2002.

Mijn overtuiging is ook dat ouders meer kansen moeten krijgen hun uitgaven te spreiden via een spaarsysteem, of door betaling van een voorschot met later een eindafrekening. Het is echter niet alleen voor de ouders noodzakelijk de totale studiekosten per schooljaar te kennen. Ook de school zelf is, denk ik, gebaat bij een dergelijk kostenover-

zicht. Daardoor zal de school immers meer oog krijgen voor de studiekosten van haar leerlingen.

Opmerkelijk is bovendien dat vooral kinderen uit de lagere-inkomensgezinnen in duurdere studievormen en -richtingen aanwezig zijn (KSO, TSO en BSO). Omgekeerd bevolken meer kinderen uit goede gezinnen de goedkoopste onderwijsvorm (ASO) (*KSO : kunstsecundair onderwijs ; TSO : technisch secundair onderwijs ; BSO : beroepssecundair onderwijs ; ASO : algemeen secundair onderwijs – red.*).

Een oplossing kan erin bestaan de werkingsmiddelen voor scholen die de duurdere richtingen van het KSO, TSO en BSO aanbieden, te verhogen. Dit systeem kan mogelijk gemaakt worden door het puntengewicht van de leerlingen uit de duurdere studierichtingen zwaarder te doen doorwegen, zodat de school voor hen meer werkingsmiddelen krijgt. De school kan dan deze extra werkingsmiddelen inzetten voor de knelpunten binnen deze richtingen. De overheid past het systeem van een verhoging van het puntengewicht nu reeds toe voor bepaalde onderwijsvormen. In mijn beleidsnota wordt de Inspectie opgedragen erop toe te zien dat de financiële middelen die voor bepaalde onderwijsvormen bestemd zijn, ook maximaal voor dat doel worden aangewend (*Beleidsnota Onderwijs en Vorming 1999-2004 ; Stuk 139 (1999-2000) – Nr. 1 – red.*).

Ten slotte zal de overheid geregeld een raming van de studiekosten laten uitvoeren. Op deze wijze zullen de effecten van het gevoerde beleid op de studiekosten getoetst kunnen worden.